

11. SINIF COĞRAFYA DERSİ

1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAV PROVASI · PUANLAMA ANAHTARI

Senaryo 2 · Kitapçık B · Sezgi Empati Educational Assessments · www.sanalsinav.com

1. COĞ.11.1.1 · Mekânsal sorunların çözümünde coğrafya biliminin katkılarını yapılandırabilme · zor

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Alan 1'in merkeze yakınlığını güçlü, fay yakınlığı ve gevşek zemini (deprem riski) zayıf yön olarak belirtir.	3
a)	Alan 2'nin sağlam zemin ve faydan uzaklığını güçlü, merkeze uzaklığını (ulaşım, hizmet) zayıf yön olarak belirtir.	3
a)	Karşılaştırmada doğal ve beşerî unsurları birlikte kullanır.	2
b)	Alan 2'yi seçer ve can güvenliğinin ulaşım kolaylığından önce geldiğini gerekçe olarak yazar.	2
b)	Alan 2'nin uzaklık sorununu gidermek için uygun bir öneri getirir (toplu taşıma hattı, okul ve sağlık hizmetlerinin bölgeye getirilmesi vb.).	5

a) Örnek cevap: Alan 1 merkeze yakın olduğu için ulaşım ve hizmetlere erişim kolaydır; ancak fay hattına yakın ve zemini gevşek olduğundan depremde hasar riski yüksektir. Alan 2'nin zemini sağlam ve faydan uzaktır; fakat merkeze uzak olduğu için ulaşım zorlaşır.

b) Örnek cevap: Alan 2 seçilmelidir; çünkü depremde can güvenliği her şeyden önemlidir. Uzaklık sorununu gidermek için yeni yerleşmeyle merkez arasına raylı sistem kurulmalı; okul, sağlık ocağı ve market gibi hizmetler yeni alanda planlanmalıdır.

Sık hatalar: Yalnız beşerî unsurlara bakarak Alan 1'i seçmek; Seçilen alanın zayıf yönünü görmezden gelmek

2. COĞ.11.1.1 · Mekânsal sorunların çözümünde coğrafya biliminin katkılarını yapılandırabilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Veri toplama aşamasını yazar (saha gözlemi, geçmiş sel kayıtları, yağış ve eğim verileri, uydu görüntüleri vb.).	3
a)	Analiz aşamasını yazar (verileri haritaya işleme, CBS ile risk alanlarını belirleme vb.).	3
a)	Çözüm ve öneri aşamasını yazar (riskli alanlarda yapılaşmanın sınırlandırılması, dere yatağının korunması, uyarı sistemi vb.).	3
b)	Coğrafyanın doğal ve beşerî unsurları mekân üzerinde birlikte (bütüncül) değerlendirdiğini belirtir.	6

a) Örnek cevap: 1) Veri toplama: Sahada dere yatağı ve konutlar incelenir, geçmiş sel kayıtları ve yağış verileri toplanır. 2) Analiz: Veriler CBS'de haritaya işlenir, taşkın riski yüksek alanlar belirlenir. 3) Öneri: Riskli alanlarda yeni yapılaşma durdurulur, dere yatağı genişletilir, erken uyarı sistemi kurulur.

b) Örnek cevap: Coğrafya sorunu hem doğal (yağış, eğim, dere) hem beşerî (yapılaşma, nüfus) yönleriyle aynı mekân üzerinde birlikte değerlendirir.

Sık hatalar: Aşamaları sırasız yazmak; Coğrafyanın katkısını yalnızca harita çizmekle sınırlamak

3. COĞ.11.2.1 · Web tabanlı CBS aracılığı ile harita uygulamaları yapabilme · zor

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	C1, B2, C2, D2, B3, C3, E3, C4, F4 ve D5 karelerini tarar (bir-iki hata varsa ölçüt puanının yarısı verilir).	5
b)	Uygun kare sayısını 10 bulur.	3
b)	Çakıştırmanın, iki katmanda da koşulu sağlayan ortak alanları (kesişi) bulduğunu açıklar.	2
c)	Uygun bir katman (fay hattı, zemin türü, tarım arazisi, koruma alanı, yollar vb.) ve gerekçesini yazar.	5

a) Örnek cevap: C1, B2, C2, D2, B3, C3, E3, C4, F4 ve D5 taranır.

b) Örnek cevap: 10 kare uygundur. Çakıştırmada iki katman üst üste konur; yalnızca iki koşulu da sağlayan ortak kareler sonuçta kalır.

c) Örnek cevap: Fay hattı katmanı eklenmelidir; eğimi az ve taşkın riski olmayan bir alan fay hattına çok yakınsa konut için yine güvenli olmaz.

Sık hatalar: İki katmandan birinde olan bütün kareleri taramak (birleşim); Kareleri satır-sütun olarak yanlış okumak

4. COĞ.11.3.1 · Yeryüzündeki su kaynaklarını sınıflandırabilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
	I'ı tektonik göl olarak sınıflandırır.	3
	II'yi volkanik (krater) gölü olarak sınıflandırır.	3
	III'ü set (heyelan seti) gölü olarak sınıflandırır.	2
	IV'ü karstik göl olarak sınıflandırır.	2

Örnek cevap: I: tektonik göl. II: volkanik (krater) gölü. III: heyelan set gölü. IV: karstik göl.

Sık hatalar: Heyelan set gölünü tektonik göl sanmak; Krater gölü ile karstik gölü karıştırmak

5. COĞ.11.3.1 · Yeryüzündeki su kaynaklarını sınıflandırabilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	(1) karstik kaynak (voklüz), (2) gayzer, (3) fay kaynağı, (4) artezyen yazar. Dördü doğruysa tam puan; ikisi ya da üçü doğruysa ölçüt puanının yarısı verilir.	8
b)	Uygun bir kullanım örneği verir (içme suyu, sulama, kaplıca turizmi, ısınma ya da enerji vb.).	7

a) Örnek cevap: (1) karstik kaynak, (2) gayzer, (3) fay kaynağı, (4) artezyen.

b) Örnek cevap: Fay kaynaklarından çıkan sıcak sular kaplıca turizminde ve seraların ısıtılmasında kullanılabilir.

Sık hatalar: Artezyeni gayzerle karıştırmak; Kullanım örneğini kaynak türüyle ilişkilendirmemek

6. COĞ.11.3.2 · Türkiye'deki su kaynaklarının çevresel, ekonomik, politik ve sosyokültürel etkilerini sorgulayabilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Salma sulamada suyun önemli bir bölümünün buharlaşma ve sızmayla boşa gittiğini, bunun yeraltı suyunun azalmasına (kuyuların derinleşmesine) yol açtığını açıklar.	6
b)	Su tasarrufu sağlayan bir öneri yazar (damla ya da yağmurlama sulama, az su isteyen ürünlere geçiş, sulama zamanını ayarlama vb.).	6
b)	Önerinin çiftçinin gelirini nasıl koruyacağını belirtir (destek, verim artışı, maliyet düşüşü vb.).	3

a) Örnek cevap: Salma sulamada suyun büyük kısmı buharlaşır ya da toprağa sızar; bu yüzden gereğinden çok su çekilir. Kuyuların derinleşmesi yeraltı suyunun hızla azaldığını gösterir.

b) Örnek cevap: Çiftçiler destek verilerek damla sulamaya geçirilmeli. Damla sulama hem suyu korur hem de verimi artırarak çiftçinin gelirini sürdürür.

Sık hatalar: Sorunu yalnızca kuraklığa bağlamak; Çiftçinin gelirini dikkate almayan bir öneri yazmak

7. COĞ.11.3.2 · Türkiye'deki su kaynaklarının çevresel, ekonomik, politik ve sosyokültürel etkilerini sorgulayabilme · zor

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Bir ekonomik etkiyi yazar (enerji üretimi, sulama, istihdam vb.).	3
a)	Bir sosyokültürel etkiyi yazar (tarihî alanın sular altında kalması, halkın yeniden yerleşmesi, toplumsal hafızanın ve turizm değerinin etkilenmesi vb.).	3
a)	İki etkiyi kazanç-kayıp olarak karşılaştırır.	2
b)	Görüşü tek yönlü bulup tarihî mirasın yeri doldurulamaz bir değer olduğunu belirtir.	2
b)	Kararların fayda ve kayıpları birlikte değerlendirilerek, alternatifler (farklı yer, eser taşıma, koruma önlemleri) düşünülerek verilmesi gerektiğini gerekçelendirir.	5

a) Örnek cevap: Ekonomik açıdan baraj enerji üretir ve tarım alanlarını sular; bölgeye gelir sağlar. Sosyokültürel açıdan ise binlerce yıllık bir yerleşim sular altında kalmış, halk yeni yerine taşınmıştır. Ekonomik kazanç sağlanırken kültürel bir kayıp yaşanmıştır.

b) Örnek cevap: Bu görüş tek yönlüdür. Enerji başka kaynaklardan da elde edilebilir, ama sular altında kalan tarihî bir alan bir daha geri getirilemez. Bu tür kararlarda ekonomik fayda ile kültürel kayıp birlikte tartılmalı; eserlerin taşınması ya da farklı yer seçimi gibi seçenekler araştırılmalıdır.

Sık hatalar: Yalnız bir etkiyi yazmak; Görüşü gerekçesiz kabul etmek ya da reddetmek